

ДУХОВНІ ТВОРИ ЯКОВА ЯЦИНЕВИЧА У ЦЕРКОВНО-СПІВАЦЬКІЙ ПРАКТИЦІ ХХ СТОЛІТТЯ (ЗА АРХІВНИМИ МАТЕРІАЛАМИ)

УДК 78.71.1(477)+784.1“19”

Гайдучик Д. В. Духовні твори Якова Яциневича у церковно-співацькій практиці ХХ століття (за архівними матеріалами). На основі раніше не досліджених архівних матеріалів уперше у вітчизняному музикознавстві розглянуто передумови написання, процеси популяризації та виконання духовних творів Якова Яциневича у церковно-співацькій практиці ХХ століття. У процесі пошуку в Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України у м. Києві, вдалося відшукати чимало цінних джерел. У результаті роботи в науковий обіг введено нові документи. Деякі з них дають можливість внести невідому раніше інформацію в автобіографію Я. Яциневича та пояснюють його вибір звернутися до написання духовної музики: відкрито нові факти про священничу діяльність митця, про його працю у нараді диригентів м. Києва та про посаду регента у Києво-Деміївській парафії. Інші документи доповнюють творчу спадщину композитора новими творами, про які донедавна не було жодних відомостей, зокрема про масштабний цикл «Всеношна» та про окремі канти.

Ключові слова: духовні твори, Літургія, Вінчання, Всеношна, канти, архівні матеріали.

Гайдучик Д. В. Духовные произведения Якова Яциневича в церковно-певческой практике XX века (по архивным материалам). На основе ранее не исследованных архивных материалов впервые в отечественном музыковедении рассмотрены предпосылки написания, процессы популяризации и исполнения духовных произведений Якова Яциневича в церковно-певческой практике XX века. В процессе поиска в Центральном государственном архиве высших органов власти и управления Украины в г. Киеве, удалось найти немало ценных источников. В результате работы в научный оборот введены новые документы. Некоторые из них дают возможность внести ранее не известную информацию в автобиографию Я. Яциневича и объясняют его выбор обратиться к написанию духовной музыки: открыты новые факты о священнической деятельности композитора, о его работе в союзе дирижеров г. Киева и о должности регента в Києво-Демеевском приходе. Другие документы дополняют творческое наследие композитора новыми произведениями, о которых раньше не было никаких сведений, в частности о масштабном цикле «Всеношная» и об отдельных кантах.

Ключевые слова: духовные произведения, Литургия, Венчание, Всеношная, канты, архивные материалы.

Haiduchyk D. Spiritual Compositions of Yakiv Yatsynevych in Church Singing Practice of the 20th century (after archival materials).

Background. In Ukraine in the mid-1920s there was the increasing anti-religious movement. Music, especially belonging to the church, was under threat. Yakiv Mykhailovych Yatsynevych (1869–1945), being a conductor, a pedagogue, a specialist in folklore, an active public figure, a priest and at the same time an author of more than seventy musical compositions in different genres, played an important role in saving and enriching music. Unfortunately, his works haven't been published and played for sixty years. One of the reasons of such situation was interdiction of even those composers who had no relation to church music in 20's–30's of the 20th century. Besides this, one more reason to forget Y. Yatsynevych's works was because of his hiding from authorities and terrible working conditions during last years of composer's life.

It is not a surprise that they began to pay attention to artist's personality only in the late 1980s. So the research of Y. Yatsynevych's creative works in the sphere of spiritual music is *actual* nowadays. Composer's works such as “Liturgy Of Saint Ioan Zlatoustyi”, “Vsenichna”, “Vinchannia” and some other compositions for church texting are *the object* of this publication; *the subject* is existing of these works in church singing practice in the 20th century.

Objectives. The task of the process of work was to learn uninvestigated earlier archival materials; to learn documents which could prove the preconditions of writing, processes of popularization and performance of spiritual works of Y. Yatsynevych by church and public choirs in the 20th century; to find out and learn new facts of artist's biography.

Methods. Following methods of research were used during the accomplishment of pointed tasks: search of resources, systematization; historical-chronological; comparison; synthesis; analogy; analysis; summarizing.

Results. In the process of research in Central State Archives of Supreme Bodies of Power and Government of Ukraine in Kyiv (TSDAVO of Ukraine) it was possible to find out many valuable sources. As a result of work, for the first time we were able to use documents which give an opportunity to change the biography of Y. Yatsynevych, using new information, in addition, to enrich his creative inheritance with new works which were not known before. It is worth knowing that in 20's of the 20th century, during the time of forming Ukrainian Autocephalous Orthodox Church (UAOC), questions about writing and developing of spiritual singing were often discussed. In TSDAVO funds of Ukraine some materials were found which can prove that UAOC actively encouraged professional Ukrainian composers to widen the treasury of spiritual music. At this time Yatsynevych has created a range of church works among which we can find such cycles as “Liturgy Of Saint Ioan Zlatoustyi”, “Vsenichna”, “Vinchannia” and some spiritual singings. Also the composer wrote sacral music. In the process of research it was found unknown biographical materials about Y. Yatsynevych, explaining such choice of the artist.

Still it wasn't proved that the composer had the dignity of priest. Nevertheless, during the research it was found one document which stated some details of artist's priest activity. His surname can be found in the list of priests and deacons from 1921 to 1924 under the number 14. Also it is pointed out that the composer was a priest of Kyiv-Demiivska parish.

In the process of further work it was found a comparison of sign graphic image of Y. Yatsynevych from his applications with another signs fixed in his archival affair about UAOC correspondence with Sophia church council. As a result, composer's sign was found and identified among the autographs of another artists in conductors' meeting records in Kyiv on July 16, 1919. This is a purpose to make a conclusion that in 1919 Y. Yatsynevych was one of the members of conductors' meeting in Kyiv and this fact was unknown before.

In case about correspondence of UAOC with Sophia church council there is a record of General Meeting of Demiivska Orthodox Parish from October 26, 1924. Due to this document, the composer was a church regent of Kyiv-Demiivska parish. Besides this, comparing composer's salary with prices for nutrition products and domestic objects, it is clear that the artist had material difficulties. Y. Yatsynevych's “Liturgy Of Saint Ioan Zlatoustyi” has become popular at once. It can be proved after documents found in TSDAVO of Ukraine. For example, in the appeal of Ukrainian Parishes Society to Parish Church Council it was stated that being in the list of compositions, Y. Yatsynevych's “Sluzhba Bozha” was recommended to be performed for liturgy and publishing by Section of Church Singing during voting.

A cycle “Vinchannia” is one of Y. Yatsynevych's works which has been recently published. We get to know about the popularity of this composer's sacral work of the 20th century from catalogue of books and notes of All-Ukrainian Orthodox Church Council in 1927. It was stated that Y. Yatsynevych's composition “Shliub” is obviously the law of marriage ceremony.

Other documents complete composer's creative inheritance with new compositions which haven't been known before: a great cycle “Vsenichna”, a chant “Tobi Spivaiemo”, which doesn't belong to composer's “Liturgy”, and also some separate chants (“Pro

Syritku”, “St. Neri”, “Zastupnytsi”, “Presviata Divo Maty”, and “Z Plachem Sliozamy”).

Conclusions. Shown results have a great meaning in the process of discovering so-called “white stains” in Y. Yatsynevych’s creative work and revival of another page in history of Ukrainian music as this work paper gives an opportunity to find such unknown chants as “Tobi Spivaiemo” and “Vsenichna”. Unfortunately we still fail to find the notes of mentioned compositions. Nevertheless, today found memories about existing of new Y. Yatsynevych’s compositions greatly complete artist’s creative inheritance and encourage to do further research, as there is much to discover in composer’s life and creative work.

Keywords: spiritual compositions, Liturgy, Marriage Ceremony, Watch Night, chants, archival materials.

Постановка проблеми. Із середини 20-х років ХХ століття в Україні суттєво активізується антирелігійна кампанія. Музиці, особливо церковній, загрожує повне знищення. У такий нелегкий період значний внесок у справу її збереження та збагачення здійснив Яків Михайлович Яциневич (1869–1945). Його діяльність була надзвичайно різнобічною: працював як диригент і педагог, займався фольклористичною роботою, брав активну участь у громадському житті, а також був священиком. Окрім цього, Я. Яциневич написав понад сто сімдесят музичних творів у різноманітних жанрах: обробки народних пісень; світські хорові твори для різних виконавських складів; солоспіви, вокальні ансамблі; інструментальні композиції; духовні твори, серед яких — і великі цикли («Літургія святого Іоанна Златоустого», «Вінчання», «Всеношна»), і окремі піснеспіви («Херувимська пісня», «Богородице Діво», канти, псалми, колядки та щедрівки); незакінчена опера «Весняна казка» та музична комедія «Айшет», а також музика до кінофільмів.

Незважаючи на таку активну творчу роботу, його твори не публікували і не виконували протягом шістдесяти років. Однією з причин була заборона ще на межі 1920–1930-х років навіть тих творів композитора, які не мали прямого стосунку до церковної музики. Так, наприклад, 29 червня 1929 року на засіданні вищого музичного комітету відділу мистецтв управління політосвіти Наркомосу УРСР на чолі з П. Козицьким було прийнято постанову, згідно з якою хори Я. Яциневича «А вже красне сонечко» та «В нас міць» були дозволені до виконання¹. Але вже 22 липня 1930 року ці ж самі твори розглядаються повторно. Комітет виносить негативне рішення щодо можливості їхнього активного функціонування: на рукописах ставиться штамп «до виконання не дозволено» [20].

Іще однією з причин незаслуженого забуття творчості Я. Яциневича стало те, що впродовж останніх років свого життя композитор був змушений переховуватися від влади, працювати у жаклих умовах. Підтвердженням цього є той факт, що з 1943 року, тобто за два роки до смерті, композитор працював у колгоспі «Передовик» Петропавлівської сільради, це зазначено у до-

відці. До неї білими нитками підшито клаптик паперу, на якому дружина композитора написала: «19.IV.44. Последний документ Я. М. Яциневича, работал в колхозном саду сторожем <...> Вот, до чего довел нас Гитлер!» [17: 184]. Тому не дивно, що постаті митця почали приділяти увагу лише наприкінці 1980-х років.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Одним із перших життєтворчістю Я. Яциневича зацікавився український дослідник Тарас Філенко. На основі документів, які зберігаються в архіві Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології (ІМФЕ) імені М. Т. Рильського НАН України, він описав життєвий шлях композитора [16; 17; 18]. Цю роботу продовжила музикознавець Оксана Семирозум. У своїй дипломній роботі (науковий керівник — доктор мистецтвознавства, професор Л. П. Корній) вона відкрила нові факти життя і творчості Я. Яциневича, долучивши джерела ще й із Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ) та з Центрального державного історичного архіву (ЦДІА) України у м. Києві [14]. Життєвий і творчий шлях композитора висвітлено також у статтях Лідії Корній [7] та Мстислава Юрченка [19].

Але найменше уваги приділялося вивченню музичних творів митця. Це зумовлено тим, що вийшли друком зі світських жанрів лише кілька романсів та хорових творів автора². Більший внесок стараннями сучасних митців, зокрема Миколи Гобдича, було зроблено у справу видання і виконання духовних творів Я. Яциневича. Так, нині віднайдено й опубліковано «Літургію святого Іоанна Златоустого», «Вінчання», «Херувимську пісню» та «Богородице Діво», які увійшли до збірника «Духовних творів» композитора [22]. Видано також колядки і щедрівки в обробці Я. Яциневича [25].

Завдяки публікації духовних творів композитора останнім часом трохи активізувався процес вивчення його духовно-музичного доробку. Назвемо, зокрема, статті Миколи Гобдича [2] та Мстислава Юрченка [19]. «Літургію» та «Вінчання» проаналізувала у своїй дисертації Ольга Засадна [3]. Однак у її роботі не всі особливості зазначених циклів виявлено і прокоментовано. Отже, на сьогодні **актуальним** є дослідження творчого доробку Я. Яциневича у царині духовної музики.

Мета статті — до наукового обігу українського музикознавства ввести нові, досі невідомі матеріали та документи архівних фондів, які зберігаються в Центральному державному архіві вищих органів влади та управління України у м. Києві (ЦДАВОВУ України). На їх основі доповнити біографію Я. Яциневича досі не відомими фактами, а список його творів — новими позиціями, про які раніше не було жодних відомостей.

¹ Про це зроблено відповідні відмітки на титульних листах рукописів.

² «Досвітні огні» [21], «Колискова пісня» [23], «Літня ніч» [24] та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зазначимо, що у 20-ті роки ХХ століття, особливо під час створення Української автокефальної православної церкви (УАПЦ), питання щодо написання та поширення духовних піснеспівів обговорювали доволі часто. У фондах ЦДАВОВУ України було віднайдено деякі матеріали, які підтверджують, що УАПЦ активно заохочувала професійних українських композиторів до творчості в жанрах духовної музики. Серед архівних документів у справі про звітні доповіді музично-хорової комісії до Церковної Ради об'єднаних парафій м. Кисва від 28 грудня (за старим стилем) 1919 р. вміщено такий: «Для поширення репертуару церк.-співочого, для збагачення його, Комісія повинна притягати до творчої роботи в цім напрямі українських композиторів. Спосіб притягання не може бути збудований лише на ідейних причинах, а повинен бути одобрений характером й матеріальним. До речі були б конкурсні премії за написання оголошених творів, за розробку українського осьмогласія, Київського розпіву, за цілі служби Божі, молебні, панахиди і др. Цим шляхом дбалось би українській церкві збагатити репертуар для хорових співів і придбати для

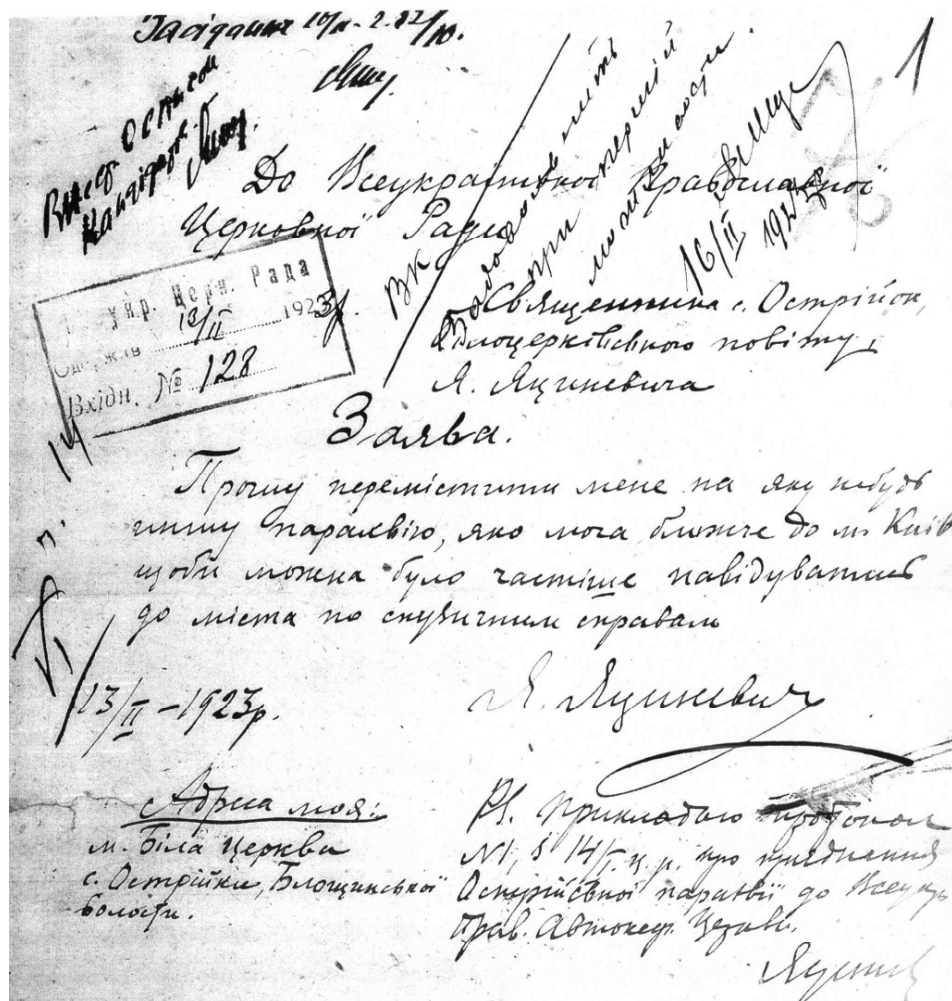
вжитку багато цінних художніх творів. — На Україні серед дяків і священників багато є знавців старовинних мелодій і розпівів церковних. Збирання їх, а потім художню обробку необхідно провести в життя, організувавши етнографічну секцію для запису їх і для видання» [4: 3].

Саме у цей час Я. Яциневич створив чимало церковних творів, серед яких такі масштабні цикли як «Літургія святого Іоанна Златоустого», «Всеношна», «Вінчання», а також окремі духовні піснеспіви та канти. Композитор не випадково звернувся до сакральної музики. У процесі дослідження було відкрито раніше не відомі біографічні матеріали про Я. Яциневича, якими пояснюється такий вибір митця.

Практично недослідженою залишалася досі діяльність Яциневича-священника. Уперше про це згадано у дисертації (у додатках) О. Засадної [3: 197]. Дослідниця віднайшла особову справу Я. Яциневича, у якій є заява-прохання митця (від 13 лютого 1923 року) про переведення його як священника до іншої парафії. Проте О. Засадна не розмішувала цей документ у своїй роботі. Тож у цій статті публікуємо заяву Я. Яциневича (див. додаток 1).

Додаток 1

ЦДАВОВУ України, ф. 3984, оп. 2, спр. 1544, арк. 1.
Заява Я. Яциневича від 13 лютого 1923

Досі більше нічого не було відомо про душпастирську місію Я. Яциневича. Проте у процесі роботи вдалося відшукати інший документ, за допомогою якого можна додати певні акценти у священничу діяльність митця. Так, у реєстрі священників, дияконів та дяків за 1921–1924 роки серед багатьох постатей на літеру «Я» за номером чотирнадцять значиться прізвище композитора. Вказано також, що митець був священником Києво-Деміївської парафії [12: 80]. Цей документ дає підстави для певних висновків. На жаль, не вдалося точно з'ясувати призначення згаданого реєстру. Оскільки достовірно не відомо, чи до реєстру було вміщено лише тих духовних осіб, які прийняли сан протягом 1921–1924 років, чи й інших священників та дияконів, які перебували у сані вже задовго до цього. Таким чином, маємо дві версії щодо визначення часу, коли ж саме Я. Яциневич прийняв духовний сан. Згідно з першою, це відбулося до 1921 року, а з другою — саме у ті роки, якими датований реєстр. Подальші пошуки документів дадуть змогу стверджувати, що митець прийняв сан не пізніше як на початку 1923 року, адже у заяві-проханні Я. Яциневича зазначено дату від 13 лютого 1923 року.

У результаті порівняння автографа Я. Яциневича з його заяви-прохання з іншими підписами з архівної справи щодо листування УАПЦ із Софіївською церковною радою, було виявлено та ідентифіковано підпис композитора з-поміж автографів інших митців у Протоколах наради диригентів м. Києва, зокрема від 16 липня 1919 року [10: 61–62] (див. додаток 2). Отже, з цієї архівної справи дізнаємося, що 1919 року Я. Яциневич був одним із членів наради диригентів м. Києва, про що раніше ніде не згадувалося.

У справі про листування УАПЦ з Деміївською церковною радою вміщено протокол Загальних зборів Деміївської Української православної автокефальної парафії від 26 жовтня 1924 року. Одним із положень, які розглядалися на цьому засіданні, було затвердження штату церковних служителів та допомога їм. Зокрема затверджено таке утримання: священникові — 50 карбованців, дияконові — 35 крб., диригентові — 40 крб., дякові-диригентові — 25 крб., а якщо лише дяк, то 15 крб., паламареві — 20 крб. та господареві — 15 крб. Таку високу плату для диригента (40 крб.), порівняно з дияконом (35 крб.), який зазвичай отримує вищу зарплату, очевидно, було затверджено не одразу. Мабуть, спочатку для тих, хто займав посаду диригента, пропонували меншу платню. Адже у примітці цього документа зазначено: *«Після оголошення ініціативною групою норми щомісячної допомоги дерегентові хору, дерегент ЯЦИНЕВИЧ Я. М. взявши слово, заявив перед Зборами, що коли йому не буде таке утримання як священнику, то він зрікається від дерегування, після чого було переведено голосовання і*

ухвалено нормою допомоги дерегентові 40 карбованців» [9: 11]³.

Отже, Я. Яциневич був не лише священником, а й церковним регентом у Києво-Деміївській парафії та добре розумів усі труднощі, які з цим пов'язані, зокрема матеріальні. Очевидно, саме вибір композитора пов'язати своє життя з церквою, мабуть, і сприяв тому, що митець добре був обізнаний із проблемами духовно-музичної творчості.

«Літургія святого Іоанна Златоустого» Я. Яциневича одразу набула популярності. Про це свідчать документи із ЦДАВОВУ України. У зверненні Спільки Українських Парафій до Парафіяльної Церковної Ради у січні 1920 року зазначено: у переліку творів, які Секція церковних співів за головування К. Стеценка рекомендувала для виконання під час богослужінь та до видання, значиться «Служба Божа» Я. Яциневича [4: 12] (див. додаток 3).

У справі про листування УАПЦ із Софіївською церковною радою м. Києва вміщено лист Д. Ходзицького⁴ до Парафіяльної ради, датований дещо пізніше, а саме 2 травня 1923 року. У ньому читаємо: *«Приймаючи на увагу, що у диригента Гончарова мається вільний час, пропоную асигнувати кошти на переписку літургії Яциневича, на окремі голоси і дати на виучення художньому хорові»* [8: 22].

Серед опублікованих творів Я. Яциневича є цикл *«Вінчання»*. Про поширення цього сакарального твору композитора у ХХ столітті дізнаємося з каталогу книжок і нот Всеукраїнської православної церковної ради за 1927 рік. У ньому значиться композиція *«Шлюб»* Я. Яциневича, що, очевидно, і є чином Вінчання [5: 1] (див. додаток 4). У цьому ж документі вміщено згадки про такі твори композитора: *«Благослови, душе моя», «Сктенія», «Щасливий чоловік», «Світе тихий», «Нині відпускаєш», «Шестопсалміє», «З молодості моєї», «Тобі провідниці», «Велике славослів'я»*. За цими назвами бачимо, що це піснеспіви *«Всеношної»*.

³ Для того щоби краще зрозуміти рівень заробітку церковних служителів, наведемо середні зарплати працівників в інших сферах. Дослідник А. Ворох зазначає, що оплата праці викладачів технічних ВНЗ 1924 року була надто низькою. За повне навантаження, 48 аудиторних годин на місяць, професори отримували 30 крб./міс., а викладачі — 23 крб./міс. На той час обслуговуючий персонал (двірники, прибиральниці) отримував у кілька разів більше [1]. У цей же період станом на травень 1924 року молодший інженерно-технічний працівник на заводі отримував середню зарплату 76 крб., а працівник вищої категорії — 200 крб. [6]. Зауважимо, що у цей час ціни на продукти харчування були доступними: так, фунт олії (це приблизно 400 г) коштував 15 коп., фунт солі — 60 коп., пуд пшениці (приблизно 16 кг 400 г) — 85 коп., пуд картоплі — 50 коп., десяток яєць — 17 коп. Проте одяг був досить дорогим, наприклад, пара чобіт коштувала 15–20 карбованців, тобто майже половину зарплати диригента [15]. Таким чином, можна стверджувати, що заробітна плата церковнослужителів, регентів у Києво-Деміївській парафії, як і вчителів, 1924 року була досить невисокою.

⁴ Ходзицький Дмитро Маркіянович (1886–1962) — після закінчення Київської духовної семінарії вчителював у духовній школі в Умані. З 1919 року жив у Києві, з 1922 року прийняв сан священника. Двічі був ув'язнений (1929, 1944).

ЦДАВОВУ України, ф. 3984, оп. 3, спр. 34, арк. 61-62.
 Протокол наради диригентів м. Києва від 16 липня 1919 р.

3
34

Протокол
 наради
 диригентів (українців)
 м. Києва.
 1919 року 16 липня

Нарада дірж., виснувала
 Я. С. Камішевського (новомисль
 рух українск.) і вздвину
 ніг убогу тво знаан і доаву
 у снбу, ввонає необхідним
 для користі укр. церк. снбу
 просити м. Камішевського
 організувати і діржувати
 хором у храмі Св. Софії
 м. Києва.

А. І. Гаврило — Я. Яциневич
 М. Антонов — Я. Яциневич
 Б. Шевченко — Я. Яциневич
 С. Мельничук
 П. Буц.

Зауважимо, що «Літургію святого Іоанна Златоустого» та «Всеношну» Я. Яциневича, очевидно, видавали неодноразово. Адже у додатку до згаданого каталогу книжок і нот Всеукраїнської православної церковної ради зазначено: «Готовляться для поширення в найближчому часі: ноти "Літургії" та "Всенічної" (в окремих зшитках) Я. Яциневича. Замовлення можна зробити за-далегідь» [5: 2] (див. додаток 5).

Окрім цього, у тому ж каталозі серед *кантів* Я. Яциневича значаться такі твори: «Про сирітку», «Св. Юрію», «Заступниці», «Пресвята Діво Мати» та «З плачем сльозами» [5: 1] (див. додаток 4). Ще одну згадку про ці ж композиції було віднайдено в архівній справі, у якій вміщено псалми та літургії автокефальної церкви за 1925–1927 роки. На одному з аркушів цієї справи надруковано оголошення про вечірню службу,

ЦДАВОВУ України, ф. 3984, оп. 3, спр. 33, арк. 12.
Звернення Співки Українських Парафій до Парафіяльної Церковної Ради у січні 1920 р.

До Правомовної Церковної
Ради Співки укр. Парафій

Служба укр. свіділ для владомовних
под час Богослужень в українських церквах
і для владомов. збірань об які мусять
творити укр. Комітетів:

I. Косинський В.

1. Канц. Св. Варвараї
2. — про зміну служб
3. Меморіал митра на службу
Св. Василия.

II. Леонтович М.

1. Служба Божа (12 ММ)
2. Меморіал
3. Канц. Котон
4. — Св. Івану Богосл.
5. — Св. Миколаю
6. — Козацький Бож. маж.

III. Коліубкин П.

1. Білоруська служба
2. Сербувська № 1
3. Меморіал митра
4. Іванце № 1
5. — — № 2
6. Ірмози на Різдво Христ.

IV. Стелуєв К.

1. Сербувська № 1
2. — — — 2
3. — — — 3
4. — — — 4
5. Меморіал митра в-д-д
6. Меморіал митра на службу Св. Василия
7. Господня свід.
8. Загосподням Молитв. речень
на Різдво Христ.
9. — — Подобрена
10. — — Служба
11. — — Благословення
12. — — Книжку Меморіал
13. — — Молитви
14. Іванце или Господня
15. Меморіал
16. Меморіал Загосподня

V. Луїневич А.

Служба Божа

VI. Деміухин П.

Служба Божа укр. речень
для народних заручених свід.

На всі перліжені твори мусять робити
Богослужень на передмісті.

1. I. 1920

Голова Служби укр. свіділ

яка відбулася 14 жовтня, тобто на свято Покрови Пресвятої Богородиці (на жаль, рік не зазначено), у Свято-Троїцькій церкві. Хор виконав різноманітні піснеспіви, серед яких — твори «Пресвята Діво Мати» та «З плачем сльозами» Я. Яциневича [11: 273] (див. додаток 6).

Деяку інформацію про ще один кант композитора вдалося відшукати у протоколі засідання секції церковних співів при Українській Церковній Раді від 26 січня 1920 року. У пункті № 3 цього документу зазначено, що до репертуару хорів вирішено ввести композиції, серед яких кант Я. Яциневича «Святому Нерію» [4: 9] (див. додаток 7). На жаль, не вдалося знайти інформацію про цього Нерія. Можливо, у документі допущено друкарську помилку, тому кант повинен мати назву «Святому Юрію». Але можлива й інша версія: цей піснеспів присвячено святому Нерію, пам'ять про якого, за західним церковним календарем, вшановується 12 травня [13]. Проте, оскільки церковнослов'янську літеру «ять», через яку записується це ім'я, в українській транскрипції читали як «і», — у запис могла закрастися помилка.

Окрім згадок про церковні канти Я. Яциневича, віднайдено чернетковий варіант програми концерту духовної музики, який відбувся 22 липня 1923 року у Києво-Софіївському соборі. У програмі зазначено, що серед різноманітних творів було виконано композицію «Тобі співаємо» Я. Яциневича [8: 31] (див. додаток 8). Проте ремарка біля назви піснеспіву у дужках про те, що соло співатиме сопрано, дає підстави вважати, що цей твір не належить до «Літургії» композитора. Адже у «Тобі співаємо» з літургійного циклу Я. Яциневича, немає соло (див. додаток 9). Тому, очевидно, «Тобі співаємо», про яке йдеться в оголошенні, — це якась інша композиція автора.

Зауважимо, що раніше в літературі, присвяченій постаті Я. Яциневича, не було нічого відомо про всі ці згадані канти (окрім «Св. Юрію»), про піснеспів «Тобі співаємо», а також про «Всеношну» композитора. На жаль, поки що ноти зазначених піснеспівів відшукати не вдалося. Проте віднайдені згадки про нові твори Я. Яциневича дають змогу відкоригувати й доповнити перелік творів митця та спонукають до подальших пошуків.

Духовні твори Я. Яциневича не втратили своєї популярності і після смерті композитора (митець помер 1945 року). Підтвердженням цього є той факт, що 28 липня 1965 року на літургії у Володимирському соборі у виконанні Митрополичого хору під керівництвом П. Толстого серед піснеспівів різних композиторів було виконано «Велику ектенію № 2» та «Сугубу ектенію № 2» Я. Яциневича. Про це дізнаємося з афіші того часу, яку надав колишній регент Митрополичого хору Михайло Семенович Литвиненко (див. додаток 10).

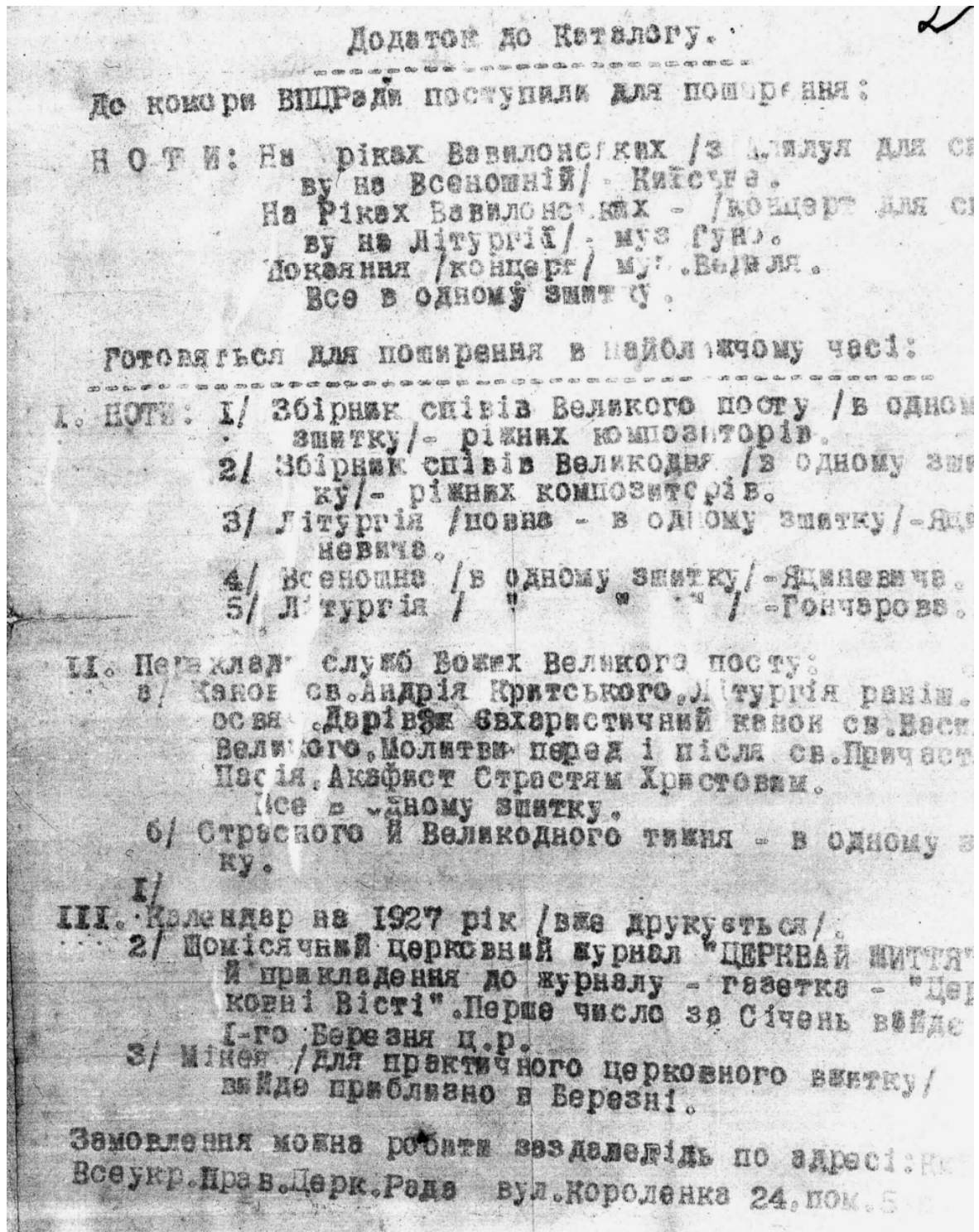
Додаток 4

ЦДАВОВУ України, ф. 3984, оп. 4, спр. 213, арк. 1.
Каталог книжок і нот Всеукраїнської православної
церковної ради за 1927 р.

Копиць:	
Літургія / повна 23МЖ/	3
Яциневич:	
Благослови Душе моя	75
Вит. Псал. чол. і Св.те тих	75
Наші відпускаєм	50
Постигсальміє	50
З молодости моеї	50
Велике славяслово	50
Тобі провідниці	50
Харувимська	50
Милість спокою	50
Достойно е	50
Кант про св.ітку	50
Пр. Діво і З плачем	50
Святу православу	50
Шуб	75
Гончаров:	
Через поле / кант / св. Миколаю	
Хресту тв., Св. Воже і Отче наш	
/ соло / в одн. зшитку	1-50
У царстві. Вірую, Кон. Літ по	75
Слава Един. і Отче наш со	50
Гайдій:	
Покаяння, Янгол вітає і т.д.	
Св.те тихий дв. МЖ. на рідях	
Зал. Псал. Душе / кант /	50
Харківський:	
Покаяння, Св.те тихий	50
Збірник кантів і концертів.	
Дисенко: Розп'яття Хр., Куди піду в	
Копиць: Св.тій Варварі, Янголу хоро	
нителю, Хвалить Г. дв. ном. Псал.т	
вічна дв. номера	
Стеценко: Через поле, Пачиста Діво,	
св. пр. Іллі, Варварі, св. Іван Васл	
Зібралися невірні	
Леонтович: Ой зійшла зоря, Чотоп, Че	
рез поле широкое	
Яциневич: Про св.ітку, Св. Юрію, За	
ступниці, Пр. Діво, З плачем сльо	
зми / два номера /	
Степовий: На Зелені свята	
Гончаров: Через поле, Святому Мико	
лаю, Пумно бушує	
Давидовський: О всхвальна Мати	
В молитвах неспину	
демуцький: Страшний суд, Славити му	
Бога по всяк час	

Традиції та новачі у вищій архітектурно-художній освіті

ЦДАВОВУ України, ф. 3984, оп. 4, спр. 213, арк. 2.
Додаток до каталогу книжок і нот
Всеукраїнської православної церковної ради за 1927 рік

О Г О Л О Ш Е Н Н Я . -

У неділю 14-го жовтня ц/р., в день Свята Покрова Божої Матери, в Св.-Троїцькій українській Церкві відбудеться о 7 год.вечора

В Р О Ч И С Т А В Е Ч І Р Н Я .

на якій художній хор виконає такі співи :

I . -

1. Троняр Різду Богородиці Муз.Чмири
2. В молитвах невиспущу .Лаврського
рос н..... Аранж.Чмири
3. Пречиста Діво Мати Муз.Стеценко
4. Пресвята Діво " Яциневича
5. З плачем, сльозами " Яциневича
6. Ой, зішла зоря " Леонтовича
7. Радість світові " Гончарова .

II . -

8. Троняр Св.Троїці Муз.Чмири
9. Предвічний Царю віків " Чмири
10. Приспів до Акафіста св.Троїці " Чмири
11. Отче наш " Леонтовича
12. Страшний Суд " Демуцького
13. Сумно бушує " Гончарова
14. Підведу очі мої вгору, концерт.. " Борзнянського

Церковна Рада щиро просить парафіян і всіх вірних
ствідати цю ввечірню й своєю присутністю вшанувати
Свято Покрова Божої Матери . -

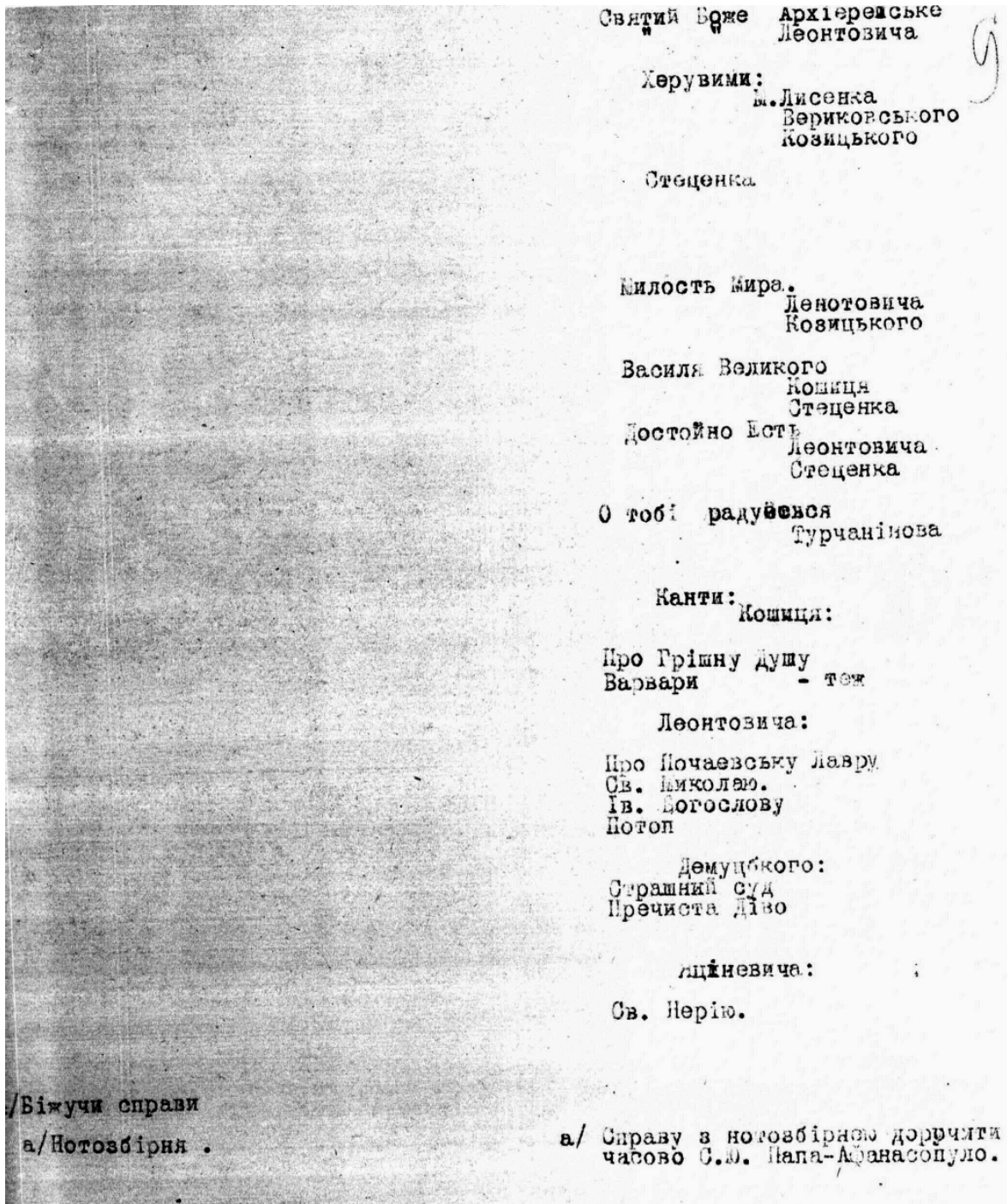
ЦАРКВ. РАДА . -

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, незважаючи на складні суспільно-політичні процеси, які відбувалися у ХХ ст., композитори продовжували творити та розвивати усі жанри, зокрема й церковні. Важливий внесок у розвиток музичного мистецтва в цей драматич-

ний переломний період в історії України зробив Я. Яциневич, написавши чимало творів, зокрема духовних піснеспівів. Сакральні композиції митця були досить популярними у ХХ столітті: їх часто виконували не лише на концертах, а й у церковних богослужіннях, а також неодноразово

Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті

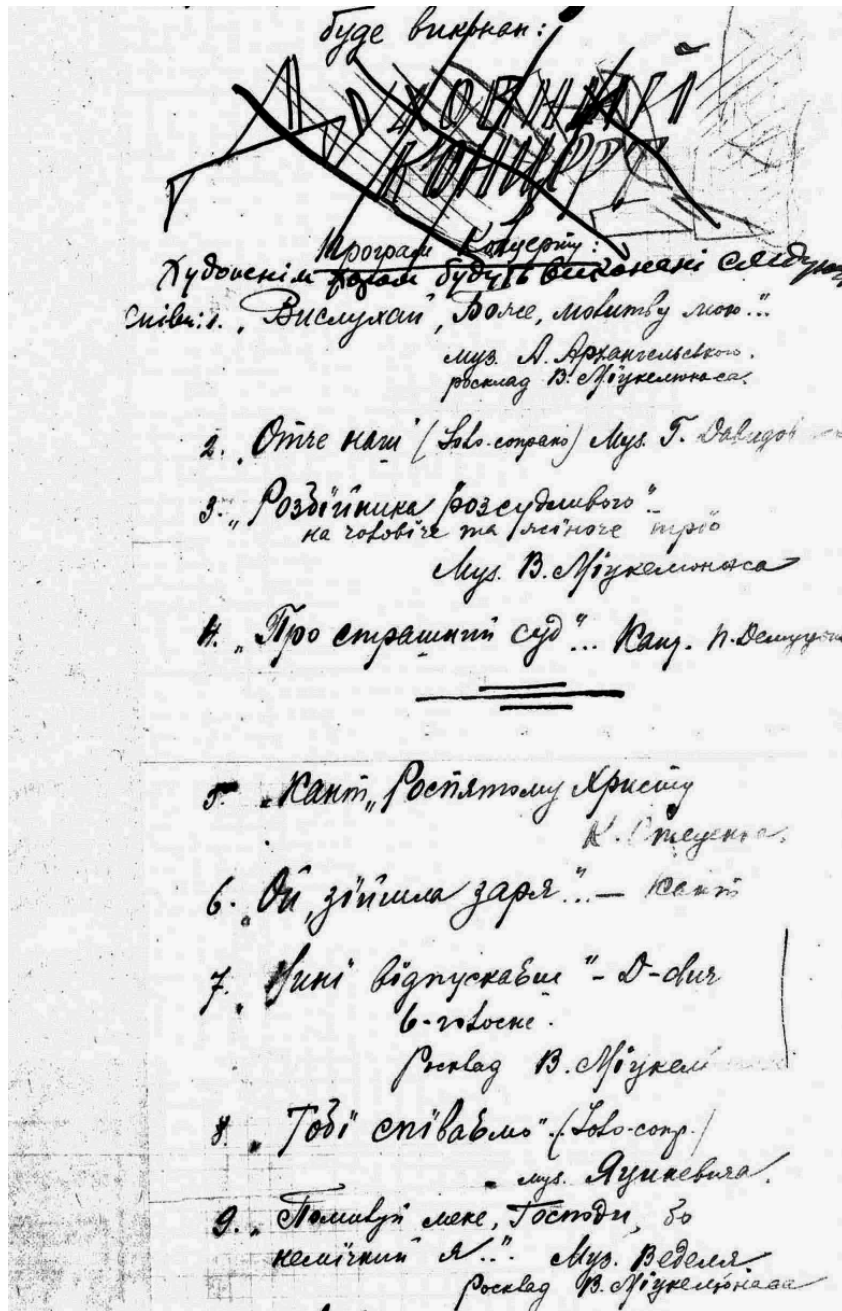
ЦДАВОВУ України, ф. 3984, оп. 3, спр. 33, арк. 9.
 Протокол засідання секції церковних співів
 при Українській Церковній Раді від 26 січня 1920 р.

публікували. Очевидно, Я. Яциневичу вдалося розкрити всю красу і глибокий зміст церковних вербальних текстів, а також передати молитовний стан душі кожного, хто звертається до Бога. Проте нині постать композитора є маловідомою та потребує подальшого вивчення. Адже поле

дослідження життєвого і творчого шляху митця є надзвичайно широким. Тому перед музикознавцями стоїть нелегке завдання: заповнити білі плями на карті життєтворчості Я. Яциневича, відродивши таким чином іще одну сторінку в буремній історії української музики.

ЦДАВОВУ України, ф. 3984, оп. 3, спр. 142, арк. 31.
Програма духовного концерту від 22 липня 1923 р.

Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті

Я. Яциневич. Літургія святого Іоанна Златоустого «Тобі співаємо»

Афіша Літургії у Володимирському соборі від 28 липня 1965 року

СВЯТОМУ КН. ВЛАДИМИРУ.

ВСЕНОЩНОЕ ВДЕНИЕ.

27-го Июля 1965 года.

1. БЛАГОСЛОВИ ДУШЕ МОЯ ГОСПОДА.. ПОМЕРАНЦЕВА.
2. ВЕЛИКАЯ ЕКТЕНИЯ..... АНИСИМОВА.
3. СТИХИРЫ ПРАЗДНИКА.....
4. СВЕТЕ ТИХИЙ..... ГРЕБЕННИКОВА.
5. ПРОКИМЕН ДНЕ.....
6. СУТУВАЯ ЕКТЕНИЯ..... ГОНЧАРОВА №2.
7. СТИХИРА НА ЛИТИИ..... ТОЛСТОГО.
8. ЕКТЕНИЯ "..... КИСИЛЕВА, ФЕОФАНА, РЮТОВА.
9. НЫНЕ ОТПУЩАЕШИ..... МАЛКОВА.
10. ТРОПАРЬ СВЯТОМУ..... ЖУЧЕНКО.
11. БОГОРОДИЦЕ ДЕВО..... ЗИНЧЕНКО.
12. БУДИ ИМЯ ГОСПОДНЕ..... ТОЛСТОГО.
13. ШЕСТОПАСАЛИЕ..... СТРОКИНА №10.
14. ВЕЛИКАЯ ЕКТЕНИЯ..... АРХ. АЛЕКСИЯ.
15. ТРОПАРЬ СВЯТОМУ..... МИРОНОСИЦКОГО.
16. ХВАЛИТЕ ИМЯ ГОСПОДНЕ..... ШИНА.
17. ВЕЛИЧАНИЕ.....
18. ОТ ЮНОСТИ МОЯ..... КУСТОВА.
19. ИРМОСЫ " ВОДУ ПРОИДЕ"..... ЛЬВОВА.
20. ВЕЛИЧИТ ДУША МОЯ ГОСПОДА..... ЯЦИННИКОВА.
21. ВЕЛИКОЕ СЛАВОСЛОВИЕ..... ВОЙЛЕНКО.
22. ТРОПАРЬ СВ. КН. ВЛАДИМИРУ..... ОВИХОДНЫЙ

ЛИТУРГИЯ.

28-го Июля 1965 года.

1. ВЕЛИКАЯ ЕКТЕНИЯ..... ЯЦИНЕВИЧА №2.
2. БЛАГОСЛОВИ ДУШЕ МОЯ ГОСПОДА.. ИЩОЛИТ-ИВАНОВА.
3. ЕДИНОРОДНЫЙ СЫНЕ..... РЕЧКУНОВА.
4. ВО ЦАРСТВИ ТВОЕЙ..... ФРУНЗЕ.
5. СВЕТАЙ БОЖЕ..... ГРЕЧЕСКОЕ.
6. СУТУВАЯ ЕКТЕНИЯ..... ЯЦИНЕВИЧА №2.
7. ХЕРУВИМСКАЯ ПЕСНЬ..... ЛОМАКИНА №1.
8. ОЦА И СЫНА..... ТОЛСТОГО №1.
9. ВЕРЮ..... КУСТОВА.
10. МИЛОСТЬ МИРА..... ВОЙЛЕНКО.
11. ТЕМЕ ПОВЕ..... ДАВЫДОВА.
12. ДОСТОЙНО ЕСТЬ..... СВЕТСКОЕ
13. ОТЧЕ НАШ..... СТЕПАНОВА.
14. КОНЦЕРТ "ГОСПОДИ БОЖЕ ИЗРАИЛЕВ" БОРТИАНСКОГО.
15. МНОГОЛЕТСТВОВАНИЕ..... ТОЛСТОГО №2.

Руководитель хора: П. Д. ТОЛСТОЙ.

Література:

1. Ворох А. Матеріальне забезпечення викладачів технічних ВНЗ (20–30 рр. XX ст.) [Електронний ресурс] / А. Ворох // Гуманізація навчально-виховного процесу : зб. наук. пр. — Слов'янськ : Вид-й центр СДПУ, 2005. — Вип. XXV. — С. 17–22. — Режим доступу : http://www.intellect-invest.org.ua/content/userfiles/files/gnvp/GNVP_25.pdf#page=17. — Дата звернення : 15.05.2016.
2. Гобдич М. Від упорядника / М. Гобдич // Яциневич Я. Духовні твори ; [ред.-упоряд. М. Гобдич]. — К. : Камерний хор «Київ», 2006. — С. 4–5.
3. Засадна О. В. Українська церковно-музична творчість 20-х рр. XX століття : жанрові пріоритети та стилістичні особливості (на прикладі доробку композиторів Київської хорової школи) : дис. ... канд. мист. : 26.00.01 — теорія та історія культури (мистецтвознавство) / Засадна Ольга Володимирівна ; Нац. Муз. Академія України ім. П. І. Чайковського. — К., 2014. — 216 с.
4. Звітні доповіді музично-хорової комісії за 1919–1920 рр. — Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВОВУ України), ф. 3984, оп. 3, спр. 33, 12 арк.
5. Каталог книжок і нот Всеукраїнської православної церковної ради. — ЦДАВОВУ України, ф. 3984, оп. 4, спр. 213, 2 арк.
6. Колястрок О. Діяльність інженерно-технічних секцій профспілок України за покращення матеріально-побутових умов працівників у 1920-і рр. [Електронний ресурс] / О. Колястрок. — Режим доступу : <http://history.org.ua/JourrALL/xxx/12/15.pdf>. — Дата звернення : 15.05.2016.
7. Корній Л. Я. Яциневич. Повернення із забуття / Л. Корній // Яциневич Я. Духовні твори / [ред.-упоряд. М. Гобдич]. — К. : Камерний хор «Київ», 2006. — С. 6–9.
8. Листування з Софіївською церковною радою м. Кисва про укомплектування хору і виплату хористам заробітної плати. — ЦДАВОВУ України, ф. 3984, оп. 3, спр. 142, 64 арк.
9. Листування з Деміївською церковною радою про призначення священників, про виплату членських внесків. — ЦДАВОВУ України, ф. 3984, оп. 3, спр. 249, 11 арк.
10. Листування з Софіївською церковною радою про призначення священників і дяків в парафії, про дозвіл вести релігійну службу на українській мові. — ЦДАВОВУ України, ф. 3984, оп. 3, спр. 34, 96 арк.
11. Псалми і літургії автокефальної церкви. — ЦДАВОВУ України, ф. 3984, оп. 4, спр. 149а, 499 арк.
12. Ресстр священників, дяконів і дяків. — ЦДАВОВУ України, ф. 3984, оп. 3, спр. 114, 80 арк.
13. Сайт прихода святих жен-мироносиц в Венеції [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://pravoslavie.it/rajon-kastello-sestiere-castello/>. — Дата звернення : 15.05.2016.
14. Семірозум О. Музично-історичні джерела до біографії та творчої діяльності Я. М. Яциневича. Каталог рукописних та друкованих матеріалів : дипломна робота / О. Семірозум ; НМАУ ім. П. І. Чайковського. — К., 2005. — 235 с.
15. Тригуб П. Південноукраїнське село в період нової економічної політики [Електронний ресурс] / П. Тригуб // Наукові праці. — Т. V. — С. 76–84. — Режим доступу : <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/history/2000/5-1-16.pdf>. — Дата доступу : 15.05.2016.
16. Філенко Т. З архіву композитора і диригента Я. М. Яциневича / Т. Філенко // Український музичний архів. — К. : Центрмузінформ, 1995. — Вип. 1. — С. 189–214.
17. Філенко Т. З яблуневоцвітної мелодії (До 50-ліття від дня смерті Якова Яциневича) [Електронний ресурс] / Т. Філенко // Альманах Українського народного союзу. — Джерзі Ситі — Нью-Йорк : Свобода, 1996. — Вип. 86. — С. 175–184. — Режим доступу : <http://ru.scribd.com/doc/15748711/Альманах-УНС-1996>. — Дата звернення : 15.05.2016.
18. Філенко Т. Не здоланий зневірою / Т. Філенко // Музика. — 1989. — № 6. — С. 26–28.
19. Юрченко М. Яків Яциневич [Електронний ресурс] / М. Юрченко // Духовна музика українських композиторів 20-х років XX ст. ; [ред. М. Юрченко]. — К., 2004. — Режим доступу : <http://www.parafia.org.ua/mediateka/kotrozuyto/yakiv-yatsynevych/>. — Дата звернення : 15.05.2016.

20. Яків Яциневич [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://mubis.com.ua/index.php/composers?view=person&id%5B%5D=23>. — Дата доступу : 15.05.2016.
21. Яциневич Я. Досвітні огні [Ноти] : [Романс для високого голосу] / муз. Я. Яциневича; сл. Л. Українки. — Х. : Держвидав України, 1929. — 7 с.
22. Яциневич Я. Духовні твори / Яків Яциневич ; [ред.-упоряд. М. Гобдич]. — К. : Камерний хор «Київ», 2006. — 59 с.
23. Яциневич Я. Колицька пісня [Ноти] : [Для мішан. хору без супроводу] / муз. Я. Яциневича; сл. О. Маковея. — К. : Губсоюз, 1922. — 3 с.
24. Яциневич Я. Літня ніч [Ноти] : [Для мішан. хору без супр.] / муз. Я. Яциневича; сл. О. Романової. — К. : Губсоюз, 1922. — 3 с.
25. Яциневич Я. Різдва́ний збірник : Колядки та щедрівки / Яків Яциневич ; [ред.-упоряд. В. Завітневич]. — Нью-Йорк : Науково-богословський ін-т УПЦ в США, 1967. — Т. 1. — 669 с.
26. Яциневич Я., поп. — ЦДАВОВУ України, ф. 3984, оп. 2, спр. 1544, 1 арк.

References:

1. Voroh A. Material`ne zabezpechennya vy`kladachiv texnichny`x VNZ (20-30 rr. XX st.) [Financial support of HIE technical teachers (20's-30's of the 20-the century)]. Zbirnyk naukovykh prats` «Gumanizaciya navchal`no-vy`xovnoho procesu» [Humanization of educational process: Collection of scientific works], Slov`yans`k, SDPU Publ, 2005, Vol. XXV, pp. 17–22. Available at: http://www.intellect-invest.org.ua/content/userfiles/files/gnvp/GNVP_25.pdf#page=17
2. Gobjdy`ch M. Vid uporyadny`ka [From author]. Yacy`nevy`ch Ya. Duhovni tvory` [Y. Yatsynevych. Spiritual Compositions], Kiev, Kamerny`j or «Ky`yiv» Publ, 2006, pp. 4–5.
3. Zasadna O. V. Ukrayins`ka cerkovno-muzy`chna tvorchist` 20 x rr. XX stolittya: zhanrovi priory`tety` ta sty`listy`chni osobly`vosti (na pry`kladi dorobku kompozy`toriv Ky`yivskoyi xorovoyi shkoly`) : dy`s. ... kand. my`stecztvoznavstva : 26.00.01. — Teoriya ta istoriya kul`tury` (my`stecztvoznavstvo) : [Ukrainian church-musical creativity in 20's of the 20-th century: genre priorities and stylistic peculiarities (for example, works of Kyiv choral school composers)], Kyiv, 2014. 216 p.
4. Zvitni dopovidi muzy`chno-horovoyi komisiji za 1919-1920 rr. Tsentral`nyy derzhavnyy arkhiv vyshchyykh orhaniv vlady ta upravlinnya Ukrayiny (TsDAVOVU Ukrayiny) [Central State Archives of Supreme Bodies of Power and Government of Ukraine in Kyiv (TSDAVO of Ukraine)], f. 3984, d. 3, f. 33, 12 sh.
5. Katalog kny`zhok i not Vseukrayins`koyi pravoslavnoyi cerkovnoyi rady`. TsDAVOVU Ukrayiny [TSDAVO of Ukraine], f. 3984, d. 4, f. 213, 2 sh.
6. Kolyastruk O. Diyal`nist` inzhenerno-tehnichny`h sekcij profspilok Ukrayiny` za pokrashhennya material`nopolubotovy`h umov pracivny`kiv u 1920-i rr. [Activities of technical sections of Trade Unions of Ukraine on improving the material conditions of workers in the 1920s]. Available at: <http://history.org.ua/JournALL/xxx/12/15.pdf>.
7. Kornij L. Ya. Yacy`nevy`ch. Povernennya iz zabuttya [Returning From Oblivion]. Yacy`nevy`ch Ya. Duhovni tvory` [Y. Yatsynevych. Spiritual Compositions], Kyiv, Kamerny`j hor «Ky`yiv» Publ, 2006, pp. 6–9.
8. Ly`stuvannya z Sofiyivskoyu cerkovnoyu radoyu m. Ky`yeva pro ukomplektuvannya horu i vy`platu hory`stam zarobitnoyi platy`. TsDAVOVU Ukrayiny [TSDAVO of Ukraine], f. 3984, d. 3, f. 142, 64 sh.
9. Ly`stuvannya z Demiyivskoyu cerkovnoyu radoyu pro pry`znachennya svyashheny`kiv, pro vy`platu chleny`ky`x vneskiv. TsDAVOVU Ukrayiny [TSDAVO of Ukraine], f. 3984, d.3, f. 249, 11sh.
10. Ly`stuvannya z Sofiyivskoyu cerkovnoyu radoyu pro pry`znachennya svyashheny`kiv i dyakiv v parafiyi, pro dozvil vesty` religijnu sluzhbu na ukrayins`kij movi. TsDAVOVU Ukrayiny [TSDAVO of Ukraine], f. 3984, d. 3, f. 34, 96 sh.
11. Psalmy` i liturgiyi avtokefal`noyi cerkvy`. TsDAVOVU Ukrayiny [TSDAVO of Ukraine], f. 3984, d. 4, f. 149a, 499 sh.
12. Reyestr svyashheny`kiv, dy`yakoniv i dyakiv. TsDAVOVU Ukrayiny [TSDAVO of Ukraine], f. 3984, d. 3, f. 114, 80 sh.
13. Sajt pry`hoda svyatyh zhen-my`ronosy`cz v Venecy`y`. [The parish of the Holy Myrrh-bearing women in Venice]. Available at: <http://pravoslavie.it/rajon-kastello-sestiere-castello/>.
14. Semy`rozum O. Muzy`chno-istory`chni dzhherela do biografiyi ta tvorchoyi diyal`nosti Ya. M. Yacy`nevy`cha. Katalog rukopy`sny`x ta drukovany`x materialiv. Dy`plomna robota [The musical and historical sources for the biography and creative activity of Y. M. Yatsynevych. Catalogue of handwritten and printed materials]. Kiev, 2005. 235 p.
15. Try`gub P. Pivdenoukrayins`ke selo v period novoyi ekonomichnoyi polity`ky` [Southern Ukrainian village in the period of new economic policy]. Naukovi praci [Scientific works], Vol. V, pp. 76–84. Available at: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/history/2000/5-1-16.pdf>
16. Filenko T. Z arhivu kompozy`tora i dy`ry`genta Ya. M. Yacy`nevy`cha [From archive of composer and conductor Y. M. Yatsynevych]. Ukrayins`ky`j muzy`chny`j arhiv [Ukrainian music archive], Kyiv, Centr muzinform Publ, 1995, Vol. 1, pp. 189–214.
17. Filenko T. Z yablunevocvitnoyi melodiyyi (Do 50-littya vid dnya smerti Yakova Yacy`nevy`cha) [From Appleblossoming melody (the 50th anniversary of the death of Yakiv Yatsynevych)]. Al`manax Ukrayins`kogo narodnogo soyuzu [Almanac of the Ukrainian National Association], Jersey City — New York, Svoboda Publ, 1996, Vol. 86, pp. 175–184. Available at: <http://ru.scribd.com/doc/15748711/Альманах-УНС-1996>.
18. Filenko T. Ne zdolany`j zneviroyu [Undefeated by Discouragement], Muzy`ka [Music], 1989, Vol. 6, pp. 26–28.
19. Yurchenko M. Yakiv Yacy`nevy`ch [Yakiv Yatsynevych]. Duhovna muzy`ka ukrayins`ky`h kompozy`toriv 20-x rokiv XX st. [Spiritual music of Ukrainian composers of the 20-th century], Kyiv, 2004. Available at: <http://www.parafia.org.ua/mediateka/kompozytory/yakiv-yatsynevych/>.
20. Yakiv Yacy`nevy`ch [Yakiv Yatsynevych]. Available at: <http://mubis.com.ua/index.php/composers?view=person&id%5B%5D=23>.
21. Yacy`nevy`ch Ya. Dosvitni ogni [Pre-dawn Fires]. Romans dlya vy`sokogo golosu [Romance for high voice]. Kharkiv, Derzhvy`dav Ukrayiny` Publ, 1929. 7 p.
22. Yacy`nevy`ch Ya. Duhovni tvory` [Spiritual compositions]. Kyiv, Kamerny`j hor «Ky`yiv» Publ, 2006. 59 p.
23. Yacy`nevy`ch Ya. Koly`skova pisnya [Lullaby Song]. Noty` dlya mishan. horu bez suprovodu [Music for unaccompanied mixed choir]. Kyiv, Gubsoyuz Publ, 1922. 3 p.
24. Yacy`nevy`ch Ya. Litnya nich [Summer Night]. Noty` dlya mishan. horu bez suprovodu [Music for unaccompanied mixed choir]. Kyiv, Gubsoyuz Publ, 1922. 3 p.
25. Yacy`nevy`ch Ya. Rizdvyany`j zbirny`k: Kolyadky` ta shhedrivky` [Christmas Collection: Christmas carols]. New York, Naukovo-bogoslovs`ky`j in-t UPCz v SSHa Publ, 1967. 69 p.
26. Yacy`nevy`ch Ya., поп. TsDAVOVU Ukrayiny [TSDAVO of Ukraine], f. 3984, d. 2, f. 1544, 1 sh.

Рецензент статті: Гнатюк Л. А., кандидат мистецтвознавства, в. о. професора кафедри історії української музики та музичної фольклористики, Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського

Стаття надійшла до редакції 24.06.2016